

Analyse av kommuneregioner og regionrådsstruktur i Viken

Regionrådet og Rådmannsutvalget i Hallingdal

Gol, 4.april 2019

Av Geir Vinsand, NIVI Analyse

Rammer

- Prosjektnavn: Analyse av kommuneregioner/regionrådsstruktur i Viken
- Oppdragsgiver: Prosjekt Viken 2020/Østfold fylkeskommune v/Espen Nedland Hansen, prosjektleder A7, plan og styring
- Anbudskonkurranse 5.februar-6.mars, 5 tilbud
- Leverandør: NIVI Analyse i samarbeid med Senter for økonomisk analyse (SØA)
- Prosjektteam: Geir Vinsand (prosjektleder) og Vegard Salte Flatval, Rolf Røtnes (kvalitetssikring)
- Oppstart: 7.mars 2019
- Sluttrapport innen 1.juni 2019

Føringer

- Kommunene forventer aktiv bruk av regionrådene, ulike vurderinger av roller, organisering og myndighet (dialogmøte 15.11)
- Fellesnemnda har vedtatt at samarbeidsstrukturen i Buskerud skal videreføres og tilpasses Viken
- Anbefalt løsning må følge regler for «Interkommunalt politisk råd» i ny kommunelov
- Utreder må sette seg inn i pågående arbeid med oppdatering av bo- og arbeidsmarkedsregioner ved TØI

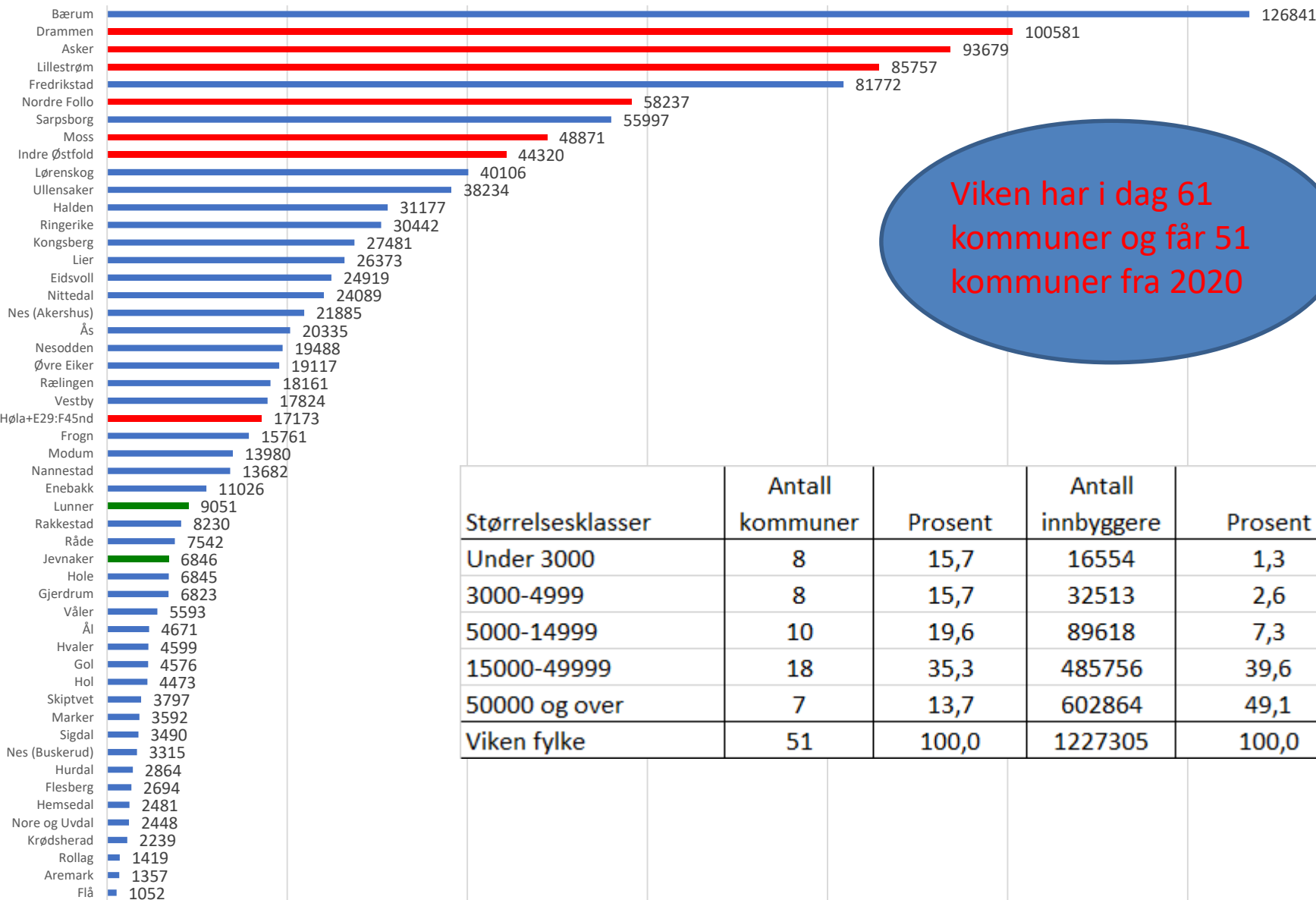
To problemstillinger

1. Analyse av mulige fremtidige kommuneregioner og regionråd i Viken, bl.a. sett i lys av pågående kommunesammenslutninger
2. Faglig anbefaling av framtidig løsning
 - a) Geografisk inndeling (struktur)
 - b) Organisering av regionråd (rolle, oppgave, myndighet, representasjon etc.)
 - c) Arbeidsform/dialogform mot fylkeskommunen

Seks analyser

1. Beskrivelse og analyse av administrativ grunnstruktur i Viken og Osloregionen
 - Kommuner, fylkeskommuner og regional statsforvaltning
2. Kartlegging og analyse av funksjonelle regioner
 - Etablerte kommuneregioner/regionrådsområder
 - Felles bo- og arbeidsmarkedsområder
 - Planregioner/formaliserte planområder
3. Analyse av regionrådene
 - Formål, roller, myndighet og organisering (regionrådsmodeller)
 - Finansiering og dialog mot fylkeskommunen og andre regionale aktører (samhandlingsmodeller)
4. Kartlegging av kommunenes planer og preferanser
5. Kartlegging av andre regionale aktørers behov og planer for kommunedialog
6. Sammenfattende analyse og tilrådning

Kommunestruktur i Viken 2020

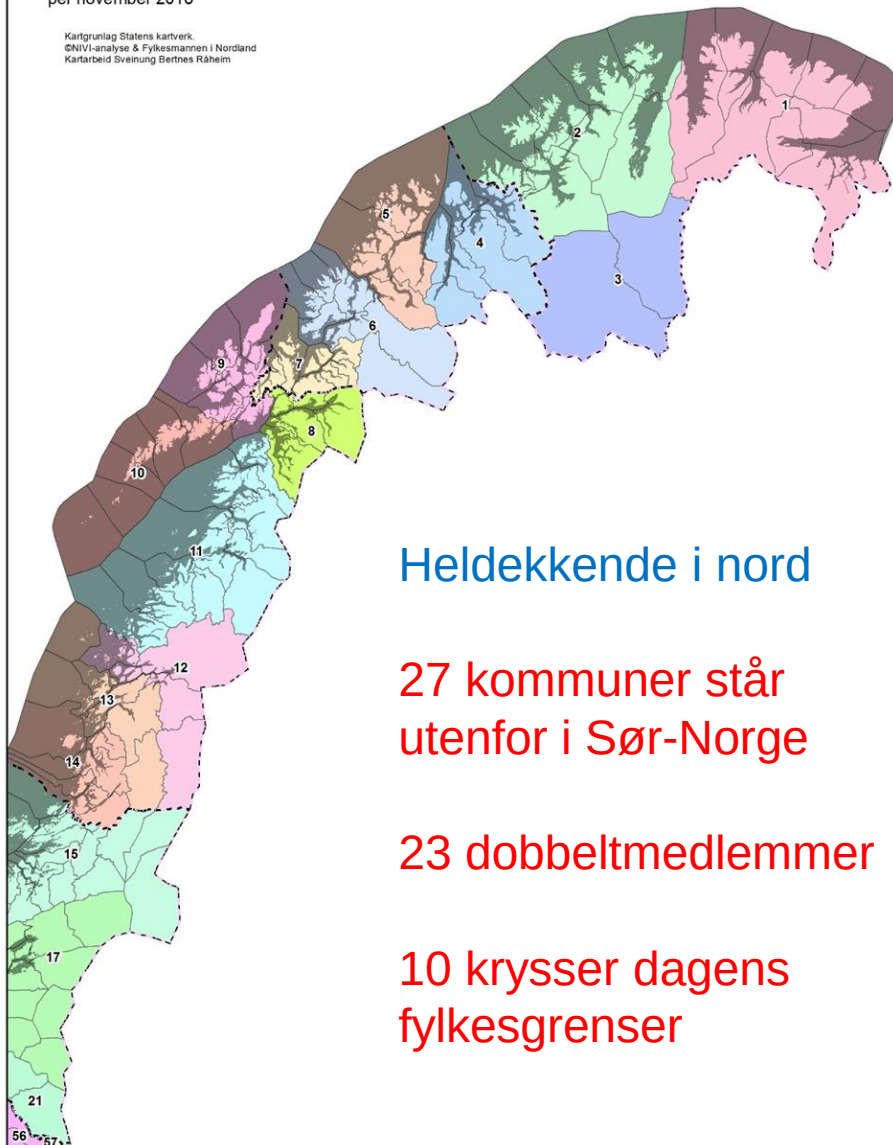
Størrelsesklasser	Antall kommuner	Prosent	Antall innbyggere	Prosent
Under 3000	8	15,7	16554	1,3
3000-4999	8	15,7	32513	2,6
5000-14999	10	19,6	89618	7,3
15000-49999	18	35,3	485756	39,6
50000 og over	7	13,7	602864	49,1
Viken fylke	51	100,0	1227305	100,0

66 regionråd dekker 95 prosent av kommunene

Regionråd i Nord-Norge

per november 2018

Kartgrunlag Statens kartverk.
©NIWI-analyse & Fylkesmannen i Nordland
Kartarbeid Sveinung Bertnes Råheim

Heldekkende i nord

27 kommuner står
utenfor i Sør-Norge

23 dobbeltmedlemmer

10 krysser dagens
fylkesgrenser

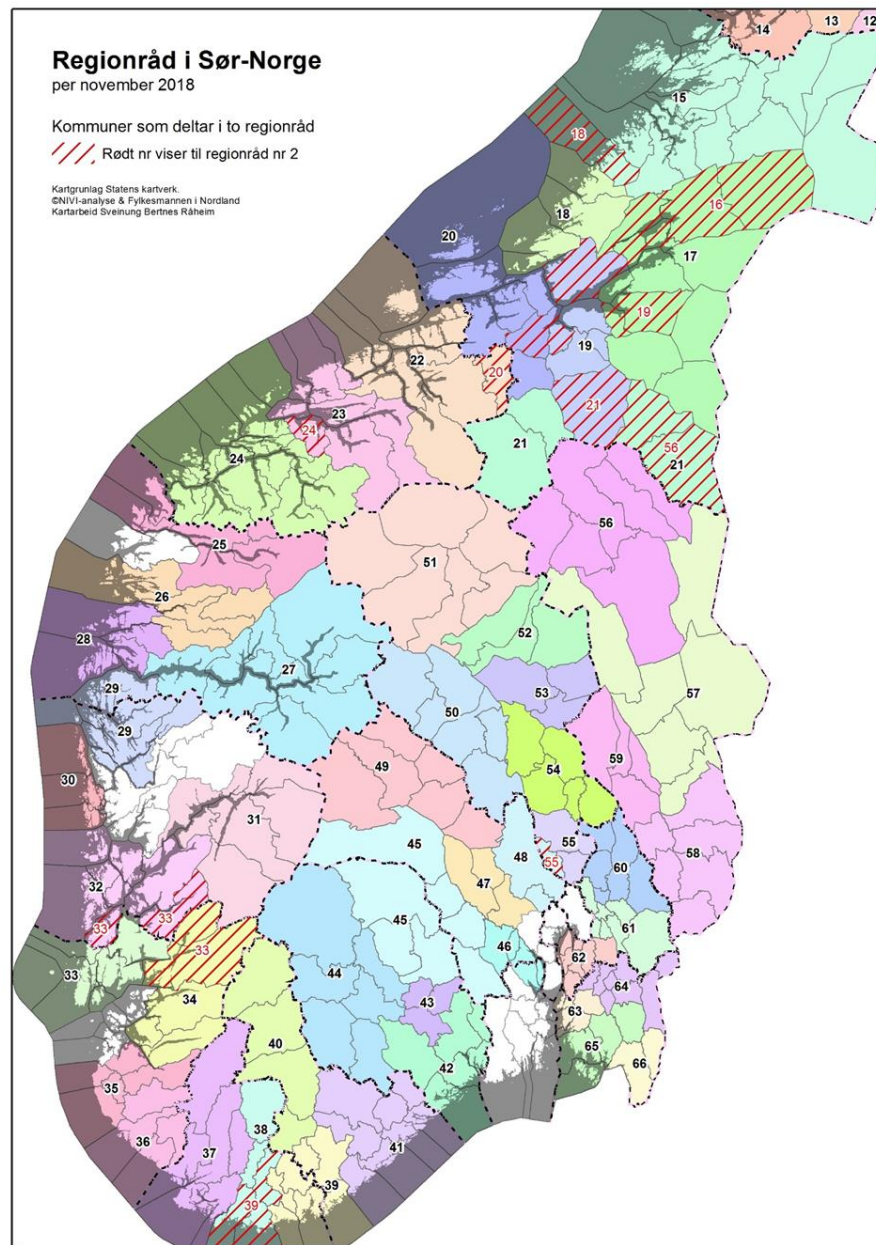
Regionråd i Sør-Norge

per november 2018

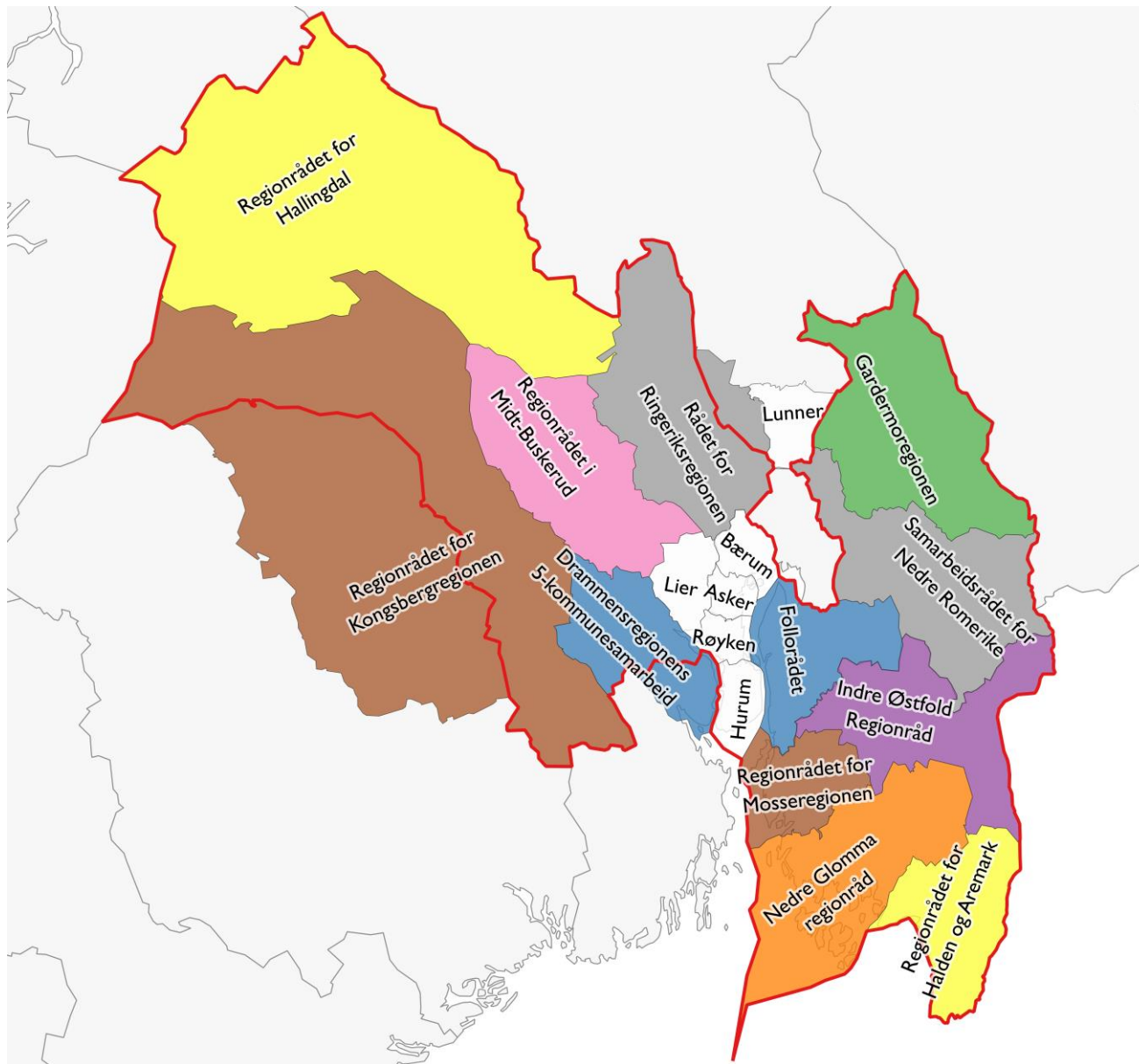
Kommuner som deltar i to regionråd

/// Rødt nr viser til regionråd nr 2

Kartgrunlag Statens kartverk.
©NIWI-analyse & Fylkesmannen i Nordland
Kartarbeid Sveinung Bertnes Råheim

Dagens 12 regionråd

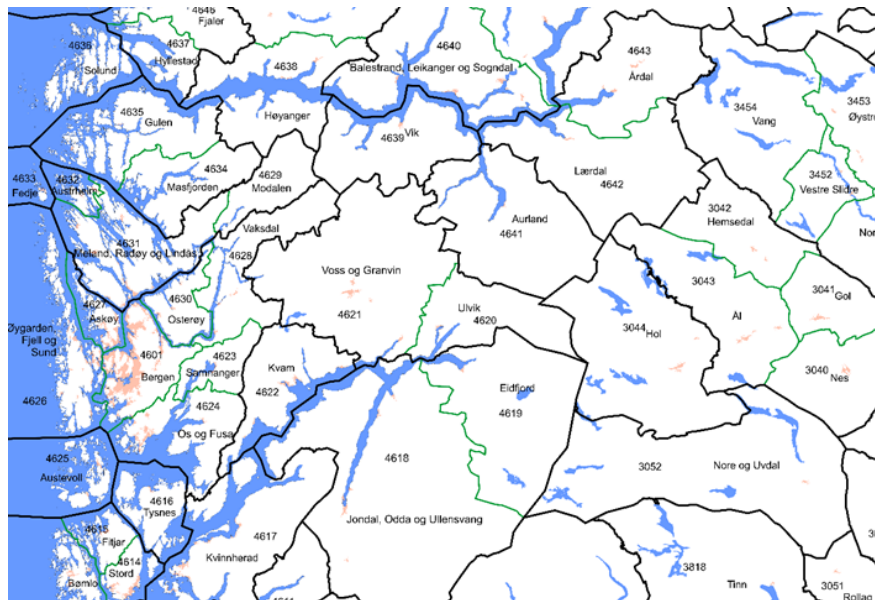
Tre mulige modeller

12-13 kommuneregioner

8-9 kommuneregioner

6 kommuneregioner

Utkast nye BA-regioner: 14

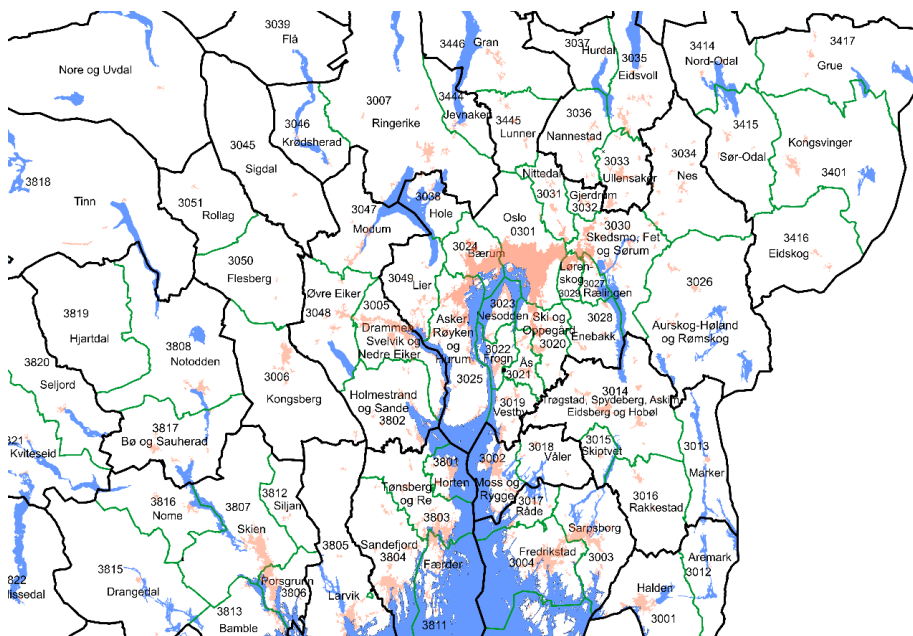

Hallingdal kan bli delt i 3, Flå og Hol alene

Numedal delt i 2, Nore og Uvdal alene

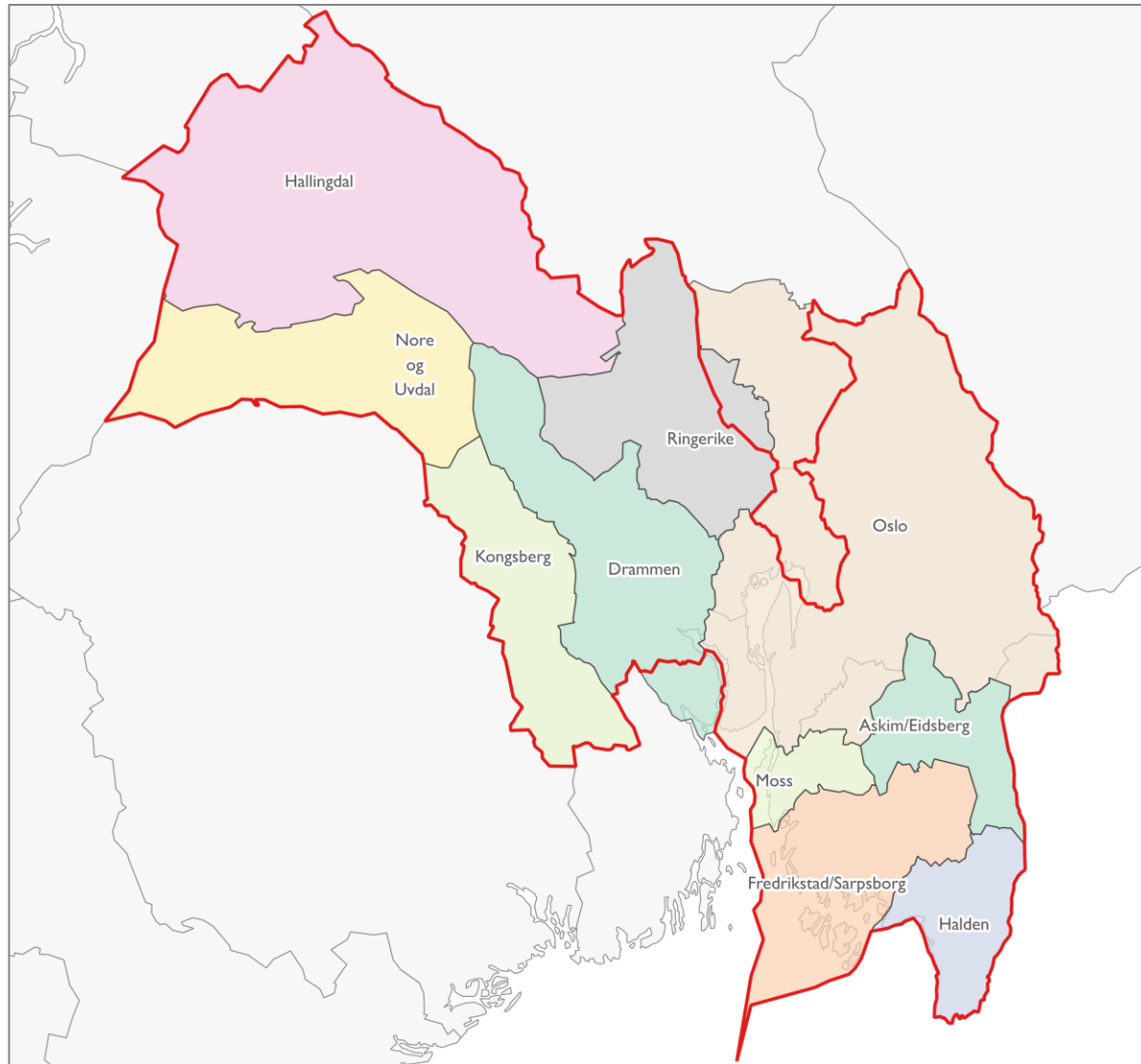
Midt-Buskerud delt i 3, Sigdal alene

Lier del av Oslo,
Gardermoregionen 4K skilt ut
som egen BA-region

Kilde: TØI høringsutkast

10 BA-regioner NIBR 2013

Oppdateres

- Siste pendlingstall
- Samme kriterier for senterstruktur og reiseavstand
- Enkeltkommuner som danner egen BA-region legges til nærmeste senterkommune
- Oslo BA deles inn i subregioner

Kan tenkes i Viken?

- Storbyregion med utvidet samarbeid i regionale tyngdepunkt
 - En overordnet rammeplan for Viken og Oslo
 - Bypakker og bymiljøavtaler for alle bysamfunn
 - Utviklingsavtaler for distriktsregion(er)
- Balansert samarbeidsstruktur der alle kommuneregioner har plan- og innovasjonsressurser tilpasset lokale utfordringer og muligheter
 - Utnyttelse av regionale fortrinn
 - Samarbeid og dialog om regional planstrategi for Viken
 - Samordning av regionale og lokale planer, strategier og virkemidler
- Bedre tilpasning av plan- og utviklingsarbeid til funksjonelle landskap
 - Én BA-region/subregion én kommuneregion
 - Ett sammenhengende bysystem én planregion
 - Ett næringsgeografisk landskap én distriktsregion

Ønsker tilbakemelding

1. Hva er behovet for politisk og faglig samordning i Viken?
 - Viktigste regionale planer og strategier
 - Gode grep som bør videreføres
2. Bør kommunedialogen ta utgangspunkt i dagens kommuneregioner fra 2020?
 - Hva kan være en naturlig samarbeidsregion på litt lenger sikt?
 - Finnes andre viktige arenaer for samarbeid?
3. Hvilke roller bør regionrådet ivareta?
 - Differensierte roller og virkemiddelbruk?
 - Hvilke roller kan utløse regionale fortrinn?
4. Hvordan bør dialogen formaliseres?
 - Partnerskapsavtale etter modell av Buskerud?
5. Behov for nye løsninger?
 - Nye modeller for samarbeid om samfunnsutvikling?
 - Ny arbeidsform ved utvikling av regional planstrategi for Viken?
 - Nye virkemidler for å sikre regional balanse?

Kjennetegn Buskerudmodellen

- 6 kommuneregioner bestemt av kommunene
- Avtale underskrevet av ordførerne og vedtatt i fylkesting og kommunestyre. Fylkestinget oppnevner 2 representanter pr kommuneregion, en fra posisjon og en fra opposisjon, møte-, tale og forslagsrett, ikke stemmerett
- Administrativ regionkontakt ansatt i fylkeskommunen som bindeledd, har møterett i regionrådet. Årlige administrative drøftingsmøter, møter mellom fylkesutvalg og regionråd etter behov.
- Forankret i begge parter strategiske planer. Utpekte satsingsområder tilpasset hver kommuneregion. Bygger på analyser av kommuneregionenes fortrinn og muligheter.
- Søkbare prosjektmidler, forvaltet tidligere egne prosjektmidler/regionale utviklingsmidler.
- Samarbeid om påvirkning av staten og nasjonal politikk.
- Rullering, 4-årig evaluering og endring av avtalen

Viken Distriktskontoret – hvorfor?

- Jada! Identitetsregionen, møteregionen mellom øst og vest, det særegne næringslivet, de store mulighetene, den særegne kompetansen, det langvarige og sterke samarbeidet...
- Jada! Rimelig å forvente at fylkeskommunen bidrar til regional balanse, utlokaliserte stillinger
- Men: Kommuneregionens stilling handler om mye mer en 10 nye stillinger

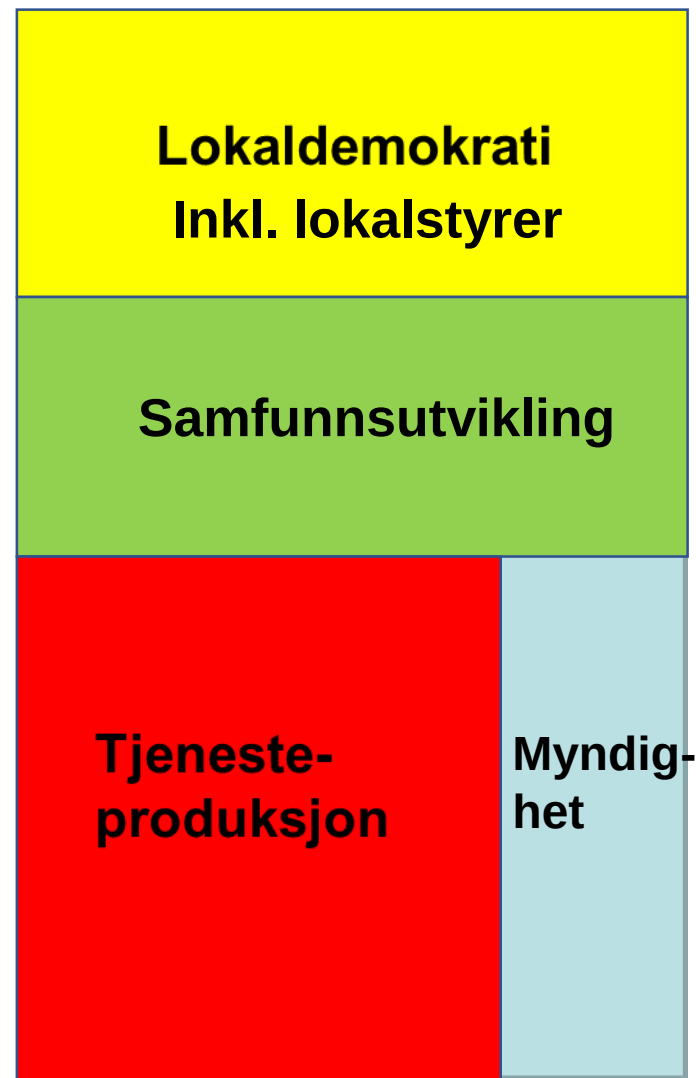
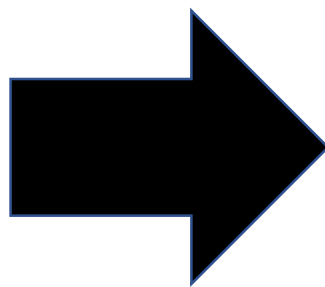
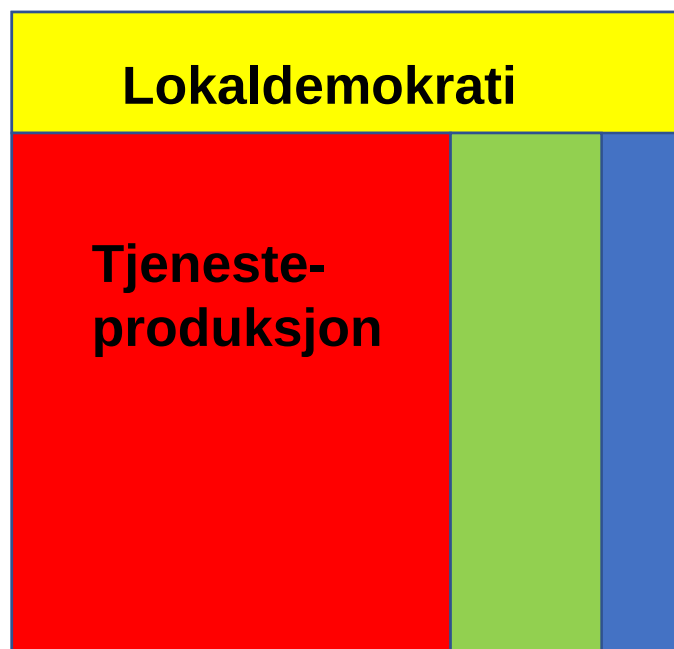
Vy Vy !

Pass på navnet!

Gode argumenter

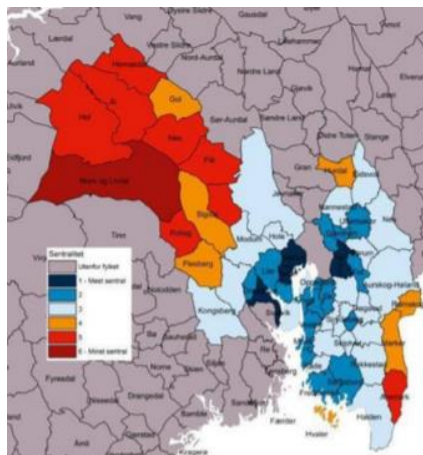
- De nye samfunnsmessige utfordringene, det grønne skiftet, fornyelse av arbeidslivet, bedre regional balanse, integrering
- Flerkjernet regionutvikling, utnyttelse av regionale fortrinn
- Det lange kontrollspennet i Viken, demokrati- og desentraliseringsgevinster
- De store mulighetene i Hallingdal, viljen til fornyelse og innovasjon, ønsket om å ta et større ansvar
- De nye teknologiske mulighetene
- Og kanskje: Arbeid med en ny kommunemodell

Bygge om generalistkommunen?

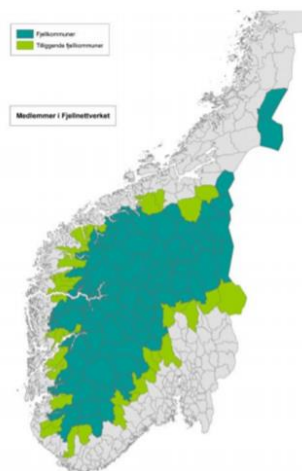

Må tenkes!

- Distriktsregionen i Viken er større enn Hallingdal: Numedal, Øst-Telemark, Fjellregionen
- Hva gir størst utviklingseffekt og best bidrag til regional balanse på lang sikt? En homogen distriktsregion eller påkopling mot nærmeste kommuneregion?
- Det fjerde forvaltningsnivå, mer indirekte demokrati og byråkratiekst utenfor grunnstrukturene
- Politisk og administrativ styring av voksende interkommunal a) tjenesteproduksjon og b) samfunnsutvikling c) kommunedialog mot fylkeskommunen og staten

Idr. Regionale utviklingsplaner 2018. Kommunal- og moderniseringsdepartementet
If Jevnaker og Lunner som nå også vil inngå i Viken har henholdsvis sentralt 4 og 3.

Snakker vi om et forvaltningsforsøk?

- En Hallingsdalsmodell med utvidet ansvar for tilretteleggende samfunnsutvikling?
- Et regionalt innovasjonsapparat? Med ansvar for offentlige virkemidler og myndighet?
- Nytt plansystem – integrert del av det regionale plansystem?
- Ombygging og forsterkning av det samlede interkommunale samarbeidet i Hallingdal?
- Forhandlingsbasert løsning ifht. fylkeskommunen og staten?

Eller snakker vi om løsere dialog og samhandling?

Behov for ny viljeserklæring?

VILJESERKLÆRING

På Hallingtinget 30. november 2007 var kommunane samde om fylgjande viljeserklæring for det interkommunale samarbeidet i Hallingdal:

1. Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål og Hol kommunar vil utvikla og utvida det interkommunale samarbeidet i Hallingdalsregionen for å utvikla kommunane og sikra innbyggjarane i regionen eit så godt og effektivt tenestetilbod som mogeleg.
2. Samarbeidet skal ha utgangspunkt i "Strategisk plan for Hallingdal" og skal utviklast i og blant alle etatar og sektorar i kommunane.
3. Ved omorganiseringar, effektiviseringstiltak og nytiltak skal interkommunalt samarbeid og samarbeidsleiaingar vurderast.
4. Samarbeidstiltak som er vedtekne gjennomført, skal formaliserast.
Med dette meiner ein at:
 - det skal fattast formelle politiske og/eller administrative vedtak eller avtalar
 - administrativ og politisk styring av samarbeidsordninga skal avklarast
 - ansvar for iverksetjing og drift skal avklarast
 - økonomiske spørsmål og fordelingar skal avklarast (jfr. hovudregel for slik fordeling i vedtektene til Regionrådet)
 - arbeidsfordeling og bruk av personell skal avklarast
 - spørsmål om lokalisering av tiltaket skal avklarast

I tillegg skal eventuelle andre tilhøve som er viktige for samarbeidet avklarast.
Formaliseringa av samarbeidet skal vera skriftleg.

5. Samarbeidet i Hallingdal skal integrerast og gjerast synleg i kommunal planlegging.
6. Regionrådet for Hallingdal skal vera orientert om interkommunalt samarbeid, der alle kommunane deltek.
Regionrådet skal ha melding om både fast etablerte tiltak og prosjekt.
7. Regionrådet skal kvart år leggja fram for Hallingtinget ei oversikt og evaluering av interkommunale samarbeidstiltak, som Regionrådet har ansvaret for.

Jonas H. Hemsedal
Hemsedal kommune

David G. Granli
Gol kommune

Per Fagstad
Nes kommune

Arnold Veid
Ål kommune

Tore Egge
Hemsedal kommune

Jonas H. Hemsedal
Flå kommune

Angi retning – mål, prinsipper, forventninger?

- Det er ønskelig å videreføre Hallingdal som en sterk samarbeidsregion i Viken....
- Regionrådet er rett nivå og riktig organ for dialog om regionalpolitiske utvikling og regional tjenesteproduksjon i Viken
- Regionrådet anser Buskerudmodellen som en egnet oppstartsløsning for kommunedialogen i Viken fra 2020..... det innebærer.....
- Regionrådet er åpen for en bredere regionalpolitisk mobilisering i samarbeid med våre nærmeste nabokommuner og –regioner
- Regionrådet forventer at den nye fylkeskommunen bidrar til økt kompetanse og påvirkningskraft for distriktskommunene.... særskilte utfordringer....
- Regionrådet for Hallingdal ønsker en nærmere dialog med Viken fylkeskommune om forsterkning av Buskerudmodellen på følgende punkter....
- Regionrådet ser behov for å utvikle ... innovasjon ... gode grep